

ชุดโครงการวิจัย “การบริหารการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีมูลค่าสูงเพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน จังหวัดชายแดนใต้”

(High-value Community-Based Tourism Management for Development in the Southern Border Provinces)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลและเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน การท่องเที่ยวโดยชุมชนถูกมองว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรและชุมชนโดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนในการสร้างนวัตกรรม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม การท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (พหุวัฒนธรรม) ที่เป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นและมีแนวโน้มว่าสามารถเกิดการพัฒนาก่อให้เกิดการท่องเที่ยวและทำให้คนในสังคมและประชาคมโลกได้รู้จักชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ยังสามารถสร้างให้คนทั้งภายในชุมชนฯ และนอกชุมชนฯ ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับ การจัดการ การวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากร และการดำเนินงานที่มีส่วนร่วมของคนในชุมชนฯ หรือผู้ประกอบการในชุมชนฯ เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหรือตัวนำทางให้เกิดการพัฒนาชุมชนฯ ให้มีมูลค่าสูงขึ้น ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการรองรับการพัฒนาชุมชนฯ และการท่องเที่ยวชายแดนใต้

การพัฒนาชุดโครงการวิจัย การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีมูลค่าสูงเพื่อการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชายแดนใต้ (High-value Community-Based Tourism Management for development in the southern border provinces) มุ่งเน้นการนำกระบวนการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วย 1. ศักยภาพของคนที่ทำให้ความสำคัญกับคนในชุมชนชายแดนใต้ที่มีความพร้อมและความต้องการที่จะมาทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกัน 2. ศักยภาพของพื้นที่ที่รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายของวัฒนธรรม(พหุวัฒนธรรม)ที่สืบสานต่อกันมาเพื่อใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีมูลค่าสูง 3.การจัดการที่จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้เกิดประโยชน์ เกิดความมั่นคงและยั่งยืนสูงสุด และ 4. การมีส่วนร่วมในการสื่อสารพูดคุย การแก้ปัญหา รวมถึงการหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากการระดมความคิดผนวกกับประสบการณ์ของนักวิจัยท้องถิ่นและคนในชุมชนจังหวัดชายแดนใต้

ดังนั้นแนวทางในการทำวิจัยในโจทย์วิจัยนี้ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การจัดการและรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน และ 2) การเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดการและรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วยหัวข้อ
  - 1.1 การท่องเที่ยวโดยชุมชน/วิถีเศรษฐกิจพอเพียง
  - 1.2 การท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กและเยาวชน
  - 1.3 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
  - 1.4 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือวิถีมุสลิม
2. การเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วยหัวข้อ
  - 2.1 นโยบายเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน
  - 2.2 การนำ IT และ นวัตกรรม มาเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว
  - 2.3 การพัฒนาสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาทิเช่น สินค้าที่ระลึก การขนส่ง บริการด้านสุขภาพและความงาม
  - 2.4 การยกระดับมาตรฐานธุรกิจการท่องเที่ยว อาทิ มัคคุเทศก์ แชะและอุมเราะห์